

July 2011, Special
English-Serbian edition
Free copy

RECONSTRUCTION OF HILANDAR MONASTERY

ОБНОВА ХИЛАНДАРА | Гласник Обнове Свете царске лавре Хиландара на Светој Гори, Хеленска Република
Јул 2011 | посебно енглеско-српско издање | бесплатан примерак | © Задужбина Светог манастира Хиландара, Београд, Србија, 2011

MOUNT ATHOS

Mount Athos, also known as Holy Mountain, is a land where the self-governed community of Christian Orthodox monks has been existing for more than a thousand years. Mount Athos is a self-governed part of Greece, a condition which is established by the Greek Constitution. On Mount Athos there are twenty self-governed monasteries and there are no other except monastic settlements. Monasteries constitute the Holy Community whose administrative center is located in the town Karyes. The twenty monasteries' representatives assemble here and make decisions by voting. Administrative body of the municipality is Holy Executive headed by Protos. The five most important monasteries, including Hilandar, provide a Prot and he is changed every year. Athos is the spiritual jurisdiction of the Ecumenical Patriarchate in Constantinople. A representative of a state authority is a Governor situated in Karyes.

HILANDAR

Hilandar was founded at the end of the tenth century, by a Greek monk called Georgios Helandarios and it is believed that this is how the monastery acquired its name. In the historical documentation Hilandar was mentioned for the first time in 1015. However, in 1169 the monastery was abandoned and in ruins. The Byzantium Emperor Alexios III Angelos granted the Monastery Hilandar and the surrounding land to the monks Simeon and Sava, formerly the Serbian ruler Stefan Nemanjic, and his son Rastko.

СВЕТА ГОРА

Света Гора је самоуправна заједница православних монаха која постоји више од хиљаду година. Она је део Републике Грчке у којој ужива посебну самоуправу утврђену Уставом. На Светој Гори постоји двадесет суверених манастира и нема других насеља осим монашких. Манастири чине Свештену општину чији се административни центар налази у варошици Кареји (Ораховици). Ту се састаје сабор двадесеторице антипросопа – представника манастира – и доноси одлуке гласањем. Извршни орган Свештене општине је Света епископија на челу са протоепископом (прот). Пет најзначајнијих манастира, међу којима је и Хиландар, наизменично дају прота, који се мења сваке године. Света Гора је у духовној надлежности Васељенске патријаршије у Цариграду. Представник државне власти у Кареји је гувернер.

ХИЛАНДАР

Хиландар је основао крајем X века грчки монах Георгије Хеландариос, по коме је манастир највероватније и добио име. У историјским документима Хиландар се први пут помиње 1015. године, а до 1169. већ је био запустео и урушен. Манастир је монасима Симеону и Сави, бившем српском жупану Немањи и његовом сину Растку, дао на управу византијски цар Алексије III Анђео 1198. године да „служи за становање Срба који изаберу монашки живот“. У врло

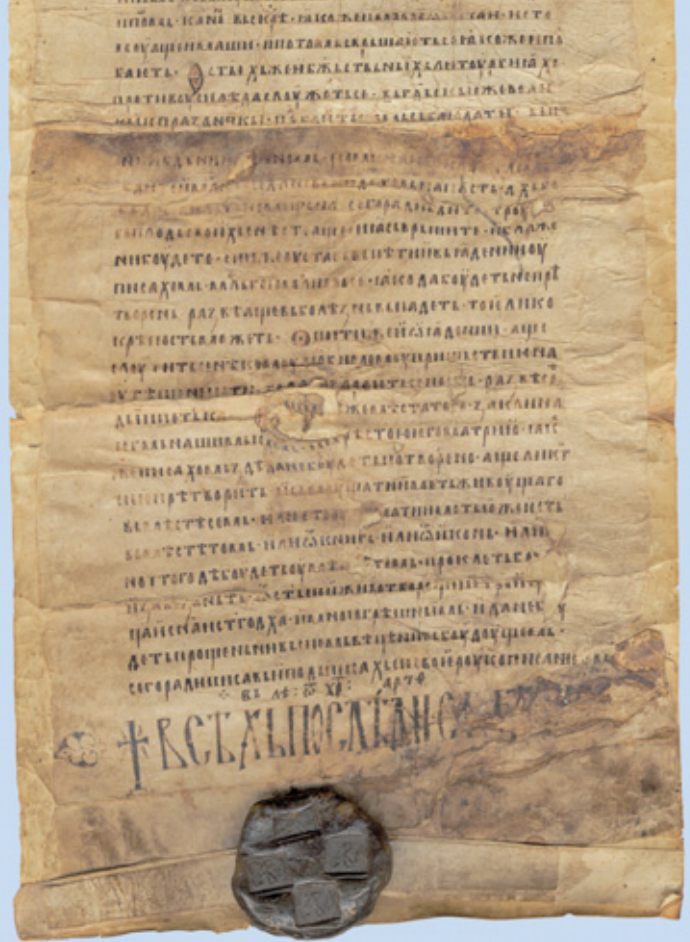
Holy Mountain and Mount Athos
Света Гора и планина Атос

Map of Chalkidiki with the place of Hilandar on Mount Athos
Карта Халкидикија са положајем Хиландара на Светој Гори

Christ the Savior, icon, 13th century, Hilandar Monastery
Христос Спаситељ, икона, 13. век, манастир Хиландар

Karyes Typicon, written in 1199 by Saint Sava
Карејски типик, написао 1199. Свети Сава

In the charter it was stated “it is an eternal gift to the Serbs who decide to lead a monastic way of life”. In a short period of time Sava and Simeon renovated the monastery and from that time to this day it has been an active spiritual centre. Throughout the centuries, Hilandar was extended several times, more to the north and less to the south, though no major building was performed until King Milutin came to power. Among other buildings, in 1300, he built the church dedicated to the Presentation of the Holy Virgin. This is one of the best preserved and most beautiful churches on the whole of Mount Athos.

Treasures, churches, and archives of Hilandar monastery contain about 1200 icons, of which dozen wonder-working and among the most beautiful masterpieces of Byzantine art; 507 manuscript charters of medieval rulers, 1041 unique manuscript books with a total of 312,000 pages; 80 old printed books from 15th to 17th century; 40,000 books from 17th century to the present. There are many precious applied arts artifacts and a rich ethnographic collection. Architectural heritage is composed of layers between 12th and 19th century with about 25 cells, chapels and churches outside the fortified complex. The valuable fresco painting covers an area of 5,000 m². Hilandar heritage extends to 10,000 acres of monastic property. As an Athonite byzantine monument, Hilandar monastery is on the UNESCO World Heritage List. To Serbian people it is a spiritual giving source and the largest treasury of cultural and historical heritage.

кратком року Симеон и Сава су га обновили и од тада до данас манастир је непрекидно жив. Неколико пута Хиландар је прошириван, мање ка југу, а више ка северу. Највеће грађење изведено је у време краља Милутина. Он је почетком XIV века изградио и саборну цркву, посвећену Ваведењу Пресвете Богородице, која је и данас једна од најбоље очуваних и најлепших на Светој Гори.

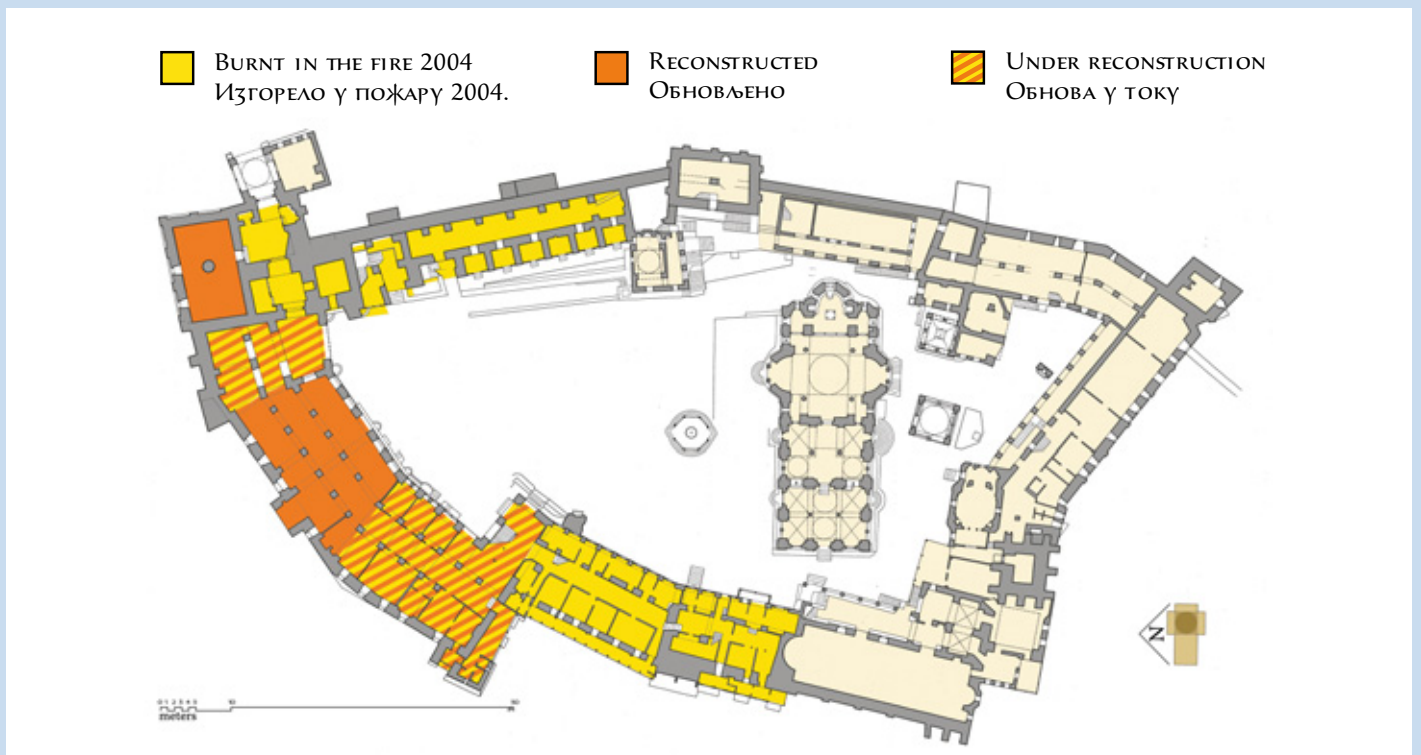
У хиландарским ризницама, храмовима и архивама чува се око 1200 икона, од којих су десетине чудотворне и спадају у највредније примерке византијске уметности, 507 рукописних повеља средњовековних владара, 1041 уникатна рукописна књига са укупно 312.000 страна, 80 старих штампаних књига од 15. до 17. века, 40.000 књига од 17. века до данас. Хиландарска ризница садржи велики број дела примењене уметности, као и богату етно збирку. Градитељско наслеђе чине слојеви од 12. до 19. века са око 25 келија цркви и параклиса изван утврђене целине. Вредно зидно сликарство заузима површину од око 5.000 м². Хиландарска баштина се налази на око 10.000 хектара површине колико манастирски поседи заузимају. Хиландар је као светогорски византијски споменик део светске културне баштине организације УНЕСКО а српском народу је духовни извор и највећа ризница културног и историјског наслеђа.

THE FIRE

Fires within the monastery buildings are a constant danger. Both the summer forest fires and winter chimney fires due to the old fireplaces pose a constant threat. The mainly wooden construction of the monasteries increases their sensitivity to fires, and in cases when the flames get out of control, consequences can be catastrophic. Unfortunately, Hilandar has not escaped this kind of destruction. Two great fires almost destroyed the monastery in 1722 and 1775. Subsequently the most damaging fire happened in the night between 3rd and 4th March 2004. The fire broke out through a crack in the wall of the chimney in the western dormitory 'The Abbot's quarters'. The fire spread throughout the wooden constructions and to the northern part of the monastery. The fire destroyed more than half of the monastery complex, among which four chapels and the monastic quarters, built from 14th to 19th centuries.

ПОЖАР

Пожари представљају за манастирска здања на Светој Гори сталну опасност. Током лета прете шумски пожари, а током зиме стара ложишта и димњаци. Грађење уз обилату употребу дрвета учинило је манастире осетљивим на ватру, те се у случају када се пламен отме контроли лако развијају праве стихије. Хиландар је раније страдао у великим пожарима 1722. и 1775. године, а најразорнији пожар је избио у ноћи између 3. и 4. марта 2004. године. Ватра је избила кроз пукотину једног од димњака у зиду западног конака познатог као „Игуменарија“. Убрзо, пожар је захватио суву дрвену конструкцију и проширио се на северни део утврђене целине. Уништено је нешто више од половине манастирских здања, међу којима су четири параклиса и конаци грађени од XIV до XIX века.

Hilandar Monastery, a view from the southwest before the fire in 2004
Хиландар, поглед са југозапада пре пожара 2004. године

Hilandar Monastery, a view from the southwest, on the morning of 4th March 2004
Хиландар, поглед са југозапада, јутро 4. марта 2004. године

THE RECONSTRUCTION

The Hilandar reconstruction after the 2004 fire is the most complex and largest scale project in the monastery since the time of King Milutin (beginning of 14. century). It is not only an architectural project but also a spiritual and economic revival of the whole monastery. The organisation and implementation of reconstruction has been undertaken by the monastic brotherhood, led by the Abbot and the Holy Assembly. Apart from the monastery, the key holder of this project is the Hilandar's Foundation from Belgrade with cooperation of the Centre for Protection of Mount Athos Heritage (KeDAK), Thessaloniki, Serbian Government and Serbian Orthodox Church.

Reconstruction of the burned part of the Hilandar Monastery started in 2006 after clearing and securing the ruins, building necessary infrastructure and projects development.

The restoration is performed in accordance with the General Reconstruction Plan based on the Renewal Programme adopted by the Holy Council of the Monastery Elders. It is a requirement and a base of the reconstruction projects, preservations and developments of the monastic complex and the whole estate.

The estimated total cost of the reconstruction is around 25 million euros of which 14.7 million is needed for the burned area plus 2.7 million for the necessary infrastructure. The rest is needed for urgent repairs on buildings not touched by fire, as well as threatened objects in the wider scope of reconstruction. So far 40% of the burned part has been restored and 30% put in use.

Providing from 1.5 to 2 million euros per year, the whole reconstruction could be completed until 2017. Reconstruction of Hilandar depends mostly on the support of wider community to restore and preserve this unique living monument, treasury of Byzantine and Athonite heritage and foundation of Serbian culture and spirituality.

ОБНОВА

Обнова Хиландара након пожара 2004. године по свом обиму и сложености је највећи подухват у манастиру још од времена краља Милутина (почетком 14. века). Она не подразумева само градитељски већ и духовни и економски препород. Водећу улогу у организацији и спровођењу обнове сада је преузело манастирско братство на челу са игуманом и Свештеним сабором. Поред самог манастира кључни носилац подухвата Обнове је Хиландарска задужбина у Београду у сарадњи са Центром за заштиту светогорског наслеђа (Кедак) из Солуна, Владом Републике Србије и Српском православном црквом.

Обнова изгорелог дела манастира је почела 2006. године након рашчишћавања и осигурања рушевина, изградње неопходне инфраструктуре и израде пројеката.

Обнова се спроводи у складу са Општим планом обнове, заснованим на Програму обнове који је усвојио Свештени сабор старца манастира Хиландара. Општи план обнове је предуслов и основа за пројекте реконструкције, очувања и развоја манастирског комплекса и имања.

Процена укупних трошкова обнове је око 25 милиона евра. Од тога је око 14,7 милиона потребно за обнову изгорелог дела уз додатних око 2,7 милиона за неопходну инфраструктуру. Остатак је неопходан за хитне поправке на угроженим грађевинама које нису гореле као и другим угроженим објектима у ширем подручју обнове. До сада је обновљено 40% ватром оштећеног дела а у употребу је пуштено 30%.

Обезбеђивањем од 1,5 до 2 милиона евра годишње, у зависности од динамике радова, посао би могао да се оконча до 2017. године. Даљи ток Обнове Хиландара у великој мери зависи од подршке најшире заједнице обнови и очувању овог јединственог живог споменика, ризнице византијског и светогорског наслеђа и темеља српске културе и духовности.

Area of the General Reconstruction Plan, before the fire
Подручје Општег плана обнове, пре пожара

THE HEYBARN COMPLEX (2005–2006)

The Heybarn Complex consisted of the long abandoned hey barn, stable and Mulekeepers' House. There was a plan to convert these buildings into a pilgrims' accommodation before the fire started. The reconstruction project was completed and approved in 2003 and it prompted immediate restoration after fire as the housing problem became the greatest issue. The Heybarn Complex presently provides accommodation for 80 people, and the buildings were restored so that they retain a monumental value and the character of the past.

КОМПЛЕКС СЕНАРА (2005–2006)

Комплекс Сенара су чиниле давно напуштене зграде у којима су држане мазге и сено (сенара, штала и зграда за мазгаре). Пре пожара планирано је њихово претварање у објекте за смештај поклоника. Пројекат реконструкције израђен је и одобрен 2003. године. То је омогућило да се, непосредно након пожара, када је проблем са смештајем избио у први план, започну радови на њиховој обнови. У комплексу Сенара обезбеђен је смештај за 80 људи, при чему је сачувана амбијентална целина и делови објеката који су имали споменичку вредност.

Heybarn Complex before reconstruction
Комплекс Сенара пре обнове

Heybarn Complex after reconstruction
Комплекс Сенара после обнове

THE 1814 RESIDENCE – SYNODIC (2006–2008)

The Residence built in 1814 and severely damaged by the fire was the first building to be restored. The restoration was in accordance with both Holy Mountain and Greek regulations and completed by experts and workmen engaged by the Hilandar Monastery.

The reason it was the first is the small, useful, simple structured area which did not require a long reconstruction time and the actual position of the building made delivering the construction materials undemanding.

КОНАК ИЗ 1814. – СИНОДИК (2006–2008)

Синодик или Конак из 1814. је први изгорели објекат који је обновљен. Обнову је у потпуности, у складу са светогорским и грчким прописима, извео сам манастир Хиландар, непосредним ангажовањем стручњака и радника.

Овај конак је први обновљен јер су мала корисна површина и једноставна конструкција омогућили краћи рок за извођење радова, а положај му је такав да је било олакшано допремање материјала.

A view of The 1814 Residence (Synodic) before, during and after the fire and after the reconstruction
Поглед на Синодик са североистока пре, у току и након пожара, и након обнове

The view of the remains with the round pillar in the middle
Поглед на остатке конака са кружним стубом у средини

The new Bookstore after the reconstruction
Нова књижара после обнове

Hilandar's construction workers on the construction site
Радници манастирске грађевинске радне групе обнављају конаке

Старији остаци у подруму
The old remains at the basement level

Interior in the reconstructed Synodic – The VIP room on the first floor
Ентеријер у обновљеном конаку – владичанска келија на првом спрату

Interior in the reconstructed Synodic – the assembly room – on the second floor
Ентеријер у обновљеном конаку – свечана сала на другом спрату

THE GREAT RESIDENCE (2007–2012)

The Great Residence, built between 1816–1821, is the largest building within the Hilandar Monastery. The rebuilding programme is planned to be completed in 2012. When finished, the monastery will have most of its accommodation and workspace restored and once again the whole monastery will have its recognisable features. The work on the restoration is carried out by experts and workers who are engaged on this project by the Hilandar Monastery, with support from the Hilandar Foundation in Belgrade and under the supervision of KeDAK. This has ensured that the extensive construction work is in compliance with the centuries-old monastic tradition and that the high-quality work is within the cost of the project. In October 2010 the middle part of building was put in the use, containing the large reception hall, monastery administration offices and two floors with rooms.

ВЕЛИКИ КОНАК (2007–2012)

Велики конак или Конак из 1816–1821. највеће је здање у утврђеном манастирском насељу. Након његове обнове, чији је завршетак планиран 2012. године, манастир ће повратити најзначајнији део смештајног и радног простора обновивши свој препознатљиви изглед. Радове на обнови изводе стручњаци и радници које ангажује манастир Хиландар, уз подршку хиландарске Задужбине у Београду, а под надзором Кедака. Тиме је осигурана усклађеност обимних грађевинских радова са вековним манастирским поретком и омогућен висок квалитет радова уз контролисане трошкове. У октобру 2010. пуштен је у употребу средишњи део конака у коме се налази велика странопријемница, управа манастира и два спрата са келијама.

Northern part of the Monastery with the Great Residence, before and after the fire and under reconstruction

Северна страна манастира са Великим конаком, пре и после пожара и током обнове

The Great Residence, before the fire
 Велики конак, пре пожара

The Great Residence, after the fire
 Велики конак, после пожара

The Great Residence, during reconstruction, December 2010
 Велики конак, у току обнове, децембар 2010.

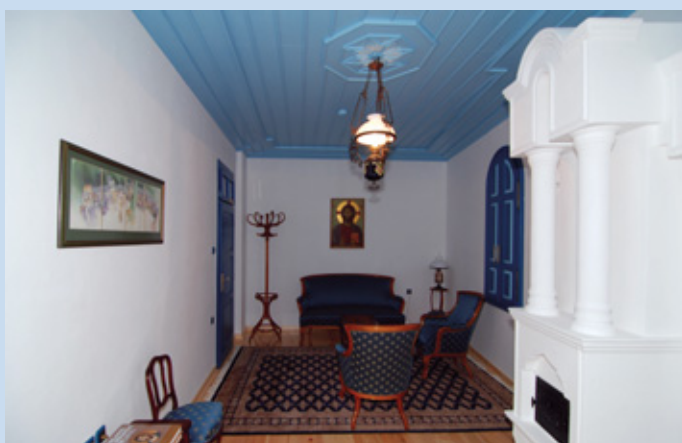
Salon in the reconstructed part of the Great Residence
 Салон у обновљеном делу Великог конака

The Great Residence, Reception hall, after the fire
 Велики конак, Странопријемница, после пожара

The Great Residence, reconstructed Reception hall
 Велики конак, обновљена Странопријемница

The Great Residence, reconstructed cell
 Велики конак, обновљена келија

**NEWSLETTER OF RECONSTRUCTION
 OF HILANDAR MONASTERY**

July 2011, Special English-Serbian edition, Free copy
 Edited & published by Foundation of The Holy Hilandar Monastery
 Bulevar Vojvode Misica 71, 11040 Belgrade, Serbia
 Voice: +381 11 3690602, 3692004; Fax: 3690792
zaduzbina@hilandar.org; www.hilandar.org
 CEO: Milivoj Randjic; Editor: Stefan Srdjan Milenkovic
 Consultants: Prof. Mirko Kovacevic PhD, Engineer of Architecture,
 Ass. Prof. Nenad Sekularac PhD, Engineer of Architecture,
 Dragomir Krivokuca, Engineer of Architecture,
 Stevica Tripkovic, Engineer of Architecture
 Layout: Aleksandar Ilcic; Photos: Publisher's archive;

CIP - Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд
 726.7.025.4(=163.41)(495)

ISSN 1452-0745
 ISSN 1452-077X
 COBISS.SR-ID 122890252

Along the projects that are directly related to reconstruction of burnt buildings and accompanying infrastructure, special attention was directed to the activities necessary for normal life, upkeep and development of the monastery. One of the projects of the greatest importance is the new vineyard planted in 2008 on the Sabbas' field next to the St. King Milutin's Tower which spreads on 15 hectares of land. The finest sorts of vine were planted in order to produce the wine of highest quality. In addition to the vineyard a new winery is fully equipped in an old and reconstructed port building. The annual production is expected to reach 78,000 liters of superior wines.

Поред пројеката обнове изгорелих грађевина и пратеће инфраструктуре, посебна пажња је посвећена активностима неопходним за нормалан живот, економију и развој манастира. Један од најзначајнијих пројеката је нови виноград, подигнут 2008. на Савином пољу, поред Пирга Св. краља Милутина, који се простире на површини од 15 хектара. Најбоље сорте винове лозе су засађене како би се добило вино врхунског квалитета. Уз виноград, у старој и обновљеној згради луке, потпуно је опремљена нова винарија. Очекује се да ће годишња производња достићи 78.000 литара врхунског вина.

New vineyard / Нови виноград

You can contribute your donations for the Reconstruction of Hilandar Monastery to the following bank account:

IERA MONH HILANDARIOY,
Agricultural Bank of Greece S. A.
BIC: ABGRGRAA (Swift Code)
AG. OROS BRANCH CODE 2362
A.C.C.: 439 03 002069 57
IBAN: GR35 0432 3620 0043 9030 0206 957

For all information, please contact us on:
Foundation of The Holy Hilandar Monastery,
Bulevar Vojvode Misica 71, 11040 Belgrade, Serbia
Voice: +381 11 3690602, 3692004; Fax: 3690792;
e-mail: zaduzbina@hilandar.org
Or visit our website on www.hilandar.org

Прилоге за обнову Хиландара можете уплатити на рачуне:

Динарски рачун: 250-2615061-83 (EFG Eurobank, Београд)
Прималац: Задужбина Светог манастира Хиландара
Сврха уплате: Прилог за обнову Светог манастира Хиландара

Рачун Светог манастира Хиландара у Хеленској Републици:
IERA MONH HILANDARIOY,
Agricultural Bank of Greece S. A.
BIC: ABGRGRAA (Swift Code)
AG. OROS BRANCH CODE 2362
A.C.C.: 439 03 002069 57
IBAN: GR35 0432 3620 0043 9030 0206 957

За све додатне информације можете нам се обратити:
Задужбина Светог манастира Хиландара, Булевар војводе
Мишића 71, 11040 Београд, тел.: +381 (0)11 3690602, 3692004;
факс: 3690792; е-пошта: zaduzbina@hilandar.org;
Или посетите наш сајт: www.hilandar.org